บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการปรับตัวต่อการมีประจำเดือนครั้งแรกของนักเรียนหญิงในเขตเทศบาลเมืองลำพูน รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม พ.ศ. 2543 มีประชากรที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ทั้งหมด 306 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากประชากรทั้งหมด มีผู้ไม่สมัครใจตอบแบบสอบถามจำนวน 22 คน ดังนั้น ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากจำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 94.35 ของประชากรทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัว

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุและระดับการศึกษาขณะให้ข้อมูล อายุและระดับการศึกษาขณะมีประจำเดือนครั้งแรก การมีความรู้เกี่ยวกับประจำเดือน แหล่งความรู้ที่ได้รับเมื่อมีประจำเดือนครั้งแรก แหล่งความช่วยเหลือเมื่อมีประจำเดือนและความเพียงพอของความรู้เมื่อมีประจำเดือนครั้งแรก ดังแสดงในตารางที่ 1 - 3

2. ข้อมูลการเจริญเติบโต ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง และการเจริญเติบโตเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามอายุและระดับการศึกษาขณะให้ข้อมูล

ข้อมูล	จำนวน(คน) (n = 284)	ร้อยละ
อายุ ($\bar{X}$ = 12.91 S.D = 1.04)		
≤ 9 ปี	2	0.70
10 – 11 ปี	25	8.79
12 – 13 ปี	195	68.65
14 – 15 ปี	67	23.58
> 15 ปี	3	1.06
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 1-3	4	1.41
ประถมศึกษาปีที่ 4-6	50	17.60
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	226	79.58
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	4	1.41

ขณะเก็บข้อมูลกลุ่มประชากรมีอายุต่ำสุด 7 ปี และสูงสุด 16 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 12.91 ปี (S.D =1.04) ประชากรมีอายุระหว่าง 12 – 13 ปี ร้อยละ 68.65 และกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ร้อยละ 79.85

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ตารางที่ 2

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามอายุและระดับการศึกษาเมื่อมีประจำเดือนครั้งแรก

ข้อมูล	จำนวน(คน) (n = 284)	ร้อยละ
อายุเมื่อมีประจำเดือนครั้งแรก ($\bar{X}$=12.85 S.D=1.07)		
≤ 9 ปี	2	0.70
10 – 11 ปี	23	8.10
12 – 13 ปี	191	67.25
14 – 15 ปี	65	22.89
> 15 ปี	3	1.06
ระดับการศึกษาเมื่อมีประจำเดือนครั้งแรก		
ประถมศึกษาปีที่ 1-3	4	1.41
ประถมศึกษาปีที่ 4-6	112	39.44
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	167	58.80
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	1	0.35

อายุที่เริ่มมีประจำเดือนครั้งแรกของกลุ่มประชากรต่ำสุด 7 ปี และสูงสุด 16 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 12.85 ปี (S.D =1.07) ประชากรมีประจำเดือนครั้งแรกเมื่ออายุระหว่าง 12 – 13 ปี ร้อยละ 67.25 และกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ร้อยละ 58.80

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ตารางที่ 3

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามการมีความรู้เกี่ยวกับประจำเดือน แหล่งความรู้ที่ได้รับเมื่อมีประจำเดือนครั้งแรก แหล่งช่วยเหลือและความเพียงพอของความรู้เมื่อมีประจำเดือนครั้งแรก

ข้อมูล	จำนวน(คน) (n = 284)	ร้อยละ
การมีความรู้เกี่ยวกับประจำเดือน		
มี	235	82.75
ไม่มี	49	17.25
แหล่งความรู้ที่ได้รับเมื่อมีประจำเดือนครั้งแรก*		
มารดา	193	67.95
ครู	67	23.59
เพื่อน	67	23.59
แผ่นพับ/เอกสาร	55	19.36
หนังสือเรียน	36	12.67
หนังสืออ่านเล่น	19	6.69
วิทยุ/โทรทัศน์	15	5.28
การเข้ารับการอบรม	7	2.46
บิดา	6	2.11
ญาติผู้หญิง	3	1.05
แหล่งความช่วยเหลือเมื่อมีประจำเดือน*		
มารดา	206	72.54
ครู	63	22.18
เพื่อน	60	21.13
บิดา	5	1.76
ญาติผู้หญิง	4	1.41
พยาบาล	1	0.35
ไม่ได้รับการช่วยเหลือ	140	49.30

ตารางที่ 3 (ต่อ)

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามการมีความรู้เกี่ยวกับประจำเดือน แหล่งความรู้ที่ได้รับเมื่อมีประจำเดือนครั้งแรก แหล่งช่วยเหลือและความเพียงพอของความรู้เมื่อมีประจำเดือนครั้งแรก

ข้อมูล	จำนวน(คน) (n = 284)	ร้อยละ
ความเพียงพอของความรู้เมื่อมีประจำเดือนครั้งแรก		
เพียงพอ	143	50.35
ไม่เพียงพอ	141	49.65

*หมายเหตุ เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

กลุ่มประชากรมีความรู้เกี่ยวกับประจำเดือน ร้อยละ 82.75 โดยได้รับความรู้จากมารดา ร้อยละ 67.95 เมื่อมีประจำเดือนครั้งแรกได้รับการช่วยเหลือจากมารดา ร้อยละ 72.54 และคิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับประจำเดือนครั้งแรกเพียงพอ ร้อยละ 50.35

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Chiang Mai University

ตารางที่ 4

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามน้ำหนัก ส่วนสูง และการเจริญเติบโตเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

ข้อมูล	จำนวน(คน) (n = 284)	ร้อยละ
น้ำหนัก ($\bar{X}$ = 41.60 S.D = 6.80)		
25 – 37	71	25
38 – 50	189	66.55
51 – 63	21	7.39
64 - 76	3	1.06
ส่วนสูง ($\bar{X}$ = 152.85 S.D = 6.15)		
123 – 133	2	0.70
124 – 144	16	5.63
145 – 155	175	61.62
156 - 166	91	32.04
การเจริญเติบโตเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน		
ต่ำกว่าเกณฑ์	59	20.78
ตามเกณฑ์	218	76.76
สูงกว่าเกณฑ์	7	2.46

กลุ่มประชากรมีน้ำหนักต่ำสุด 25 กิโลกรัม สูงสุด 74 กิโลกรัม น้ำหนักเฉลี่ย 41.60 กิโลกรัม (S.D = 6.80) ส่วนสูงต่ำสุด 123 เซนติเมตร สูงสุด 167 เซนติเมตร ส่วนสูงเฉลี่ย 152.85 เซนติเมตร (S.D = 6.15) และมีการเจริญเติบโตตามเกณฑ์เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 76.76

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัว

การปรับตัวเมื่อมีประจำเดือนครั้งแรก แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสรีรวิทยา ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่และด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน คะแนนการปรับตัวโดยรวมและรายด้าน แสดงในตารางที่ 5 - 6

ตารางที่ 5

ช่วงคะแนน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตราฐาน และระดับการปรับตัวโดยรวมและรายด้านของกลุ่มประชากร

การปรับตัว	ช่วงคะแนน		ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการปรับตัว
	แบบสอบถาม	กลุ่มประชากร			
โดยรวม	60 – 240	146 - 214	179.90	13.34	สูง
รายด้าน					
สรีรวิทยา	24 – 96	57 – 88	74.76	5.18	สูง
อัตมโนทัศน์	19 – 76	27 – 67	49.83	7.24	ปานกลาง
บทบาทหน้าที่	8 – 32	18 – 32	27.85	3.19	สูง
การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน	9 – 36	15 – 36	26.86	4.31	สูง

กลุ่มประชากรมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการปรับตัวโดยรวมอยู่ในระดับสูง $\bar{X}$ = 179.90, S.D = 13.34) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มประชากรมีคะแนนการปรับตัวอยู่ในระดับสูง ในด้านสรีรวิทยา ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ส่วนการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์กลุ่มประชากรมีคะแนนการปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง คือ 49.83 (S.D = 7.24)

ตารางที่ 6

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามระดับการปรับตัวโดยรวมและรายด้าน

การปรับตัว	ระดับการปรับตัว			รวม
	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	
โดยรวม	145(51.1)	139(48.9)	0(0)	284(100.0)
รายด้าน				
สรีรวิทยา	194(68.3)	90(31.7)	0(0)	284(100.0)
อัตมโนทัศน์	49(17.3)	220(77.5)	15(5.3)	284(100.0)
บทบาทหน้าที่	255(89.8)	29(10.2)	0(0)	284(100.0)
การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน	155(54.6)	124(43.7)	3(1.1)	284(100.0)

กลุ่มประชากรมีคะแนนการปรับตัวโดยรวมในระดับสูงและระดับปานกลางในสัดส่วนใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 51.1 และ 48.9 ตามลำดับ ส่วนคะแนนการปรับตัวรายด้าน กลุ่มประชากรมีสัดส่วนของผู้มีคะแนนการปรับตัวในระดับสูงมากกว่าระดับปานกลาง ใน 3 ด้าน คือ ด้านสรีรวิทยา ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ส่วนด้านอัตมโนทัศน์ กลุ่มประชากรมีคะแนนการปรับตัวระดับปานกลาง ร้อยละ 77.5

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการปรับตัวต่อการมีประจำเดือนครั้งแรกของนักเรียนหญิงในเขตเทศบาลเมืองลำพูน ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และคำถามของการวิจัย นำเสนอการอภิปรายผลเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การปรับตัวโดยรวมต่อการมีประจำเดือนครั้งแรกของนักเรียนหญิง
ส่วนที่ 2 การปรับตัวรายด้านต่อการมีประจำเดือนครั้งแรกของนักเรียนหญิง

ส่วนที่ 1 การปรับตัวโดยรวมต่อการมีประจำเดือนครั้งแรกของนักเรียนหญิง

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีระดับคะแนนการปรับตัวโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ =179.90 S.D = 13.34) หมายความว่า กลุ่มประชากรมีพฤติกรรมการตอบสนองต่อการมีประจำเดือนครั้งแรก อยู่ภายในขอบเขตความสามารถของตนทำให้การตอบสนองเป็นไปในทางบวก ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีของรอย ที่กล่าวว่า บุคคลจะปรับตัวได้หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าที่เข้ามา การมีประจำเดือนครั้งแรกเป็นสิ่งเร้าตรงที่กลุ่มประชากรได้รับ โดยผ่านกระบวนการควบคุมซึ่งเป็นการใช้กลไกการเผชิญความเครียด เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ซึ่งบุคคลใช้ในการปรับตัวจึงจะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม (Roy & Andrews, 1991) การที่ระดับคะแนนของการปรับตัวโดยรวมอยู่ในระดับสูงนั้น อาจเนื่องจากกลุ่มประชากรเป็นผู้ที่ศึกษาอยู่ในระบบการศึกษา สามารถอ่านออกเขียนได้ ซึ่งการศึกษาจะช่วยให้บุคคลสามารถรับรู้ ทำความเข้าใจกับข้อมูลข่าวสาร มีแหล่งความรู้ในการตอบคำถาม เรียนรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงและการดูแลเอาใจใส่ต่อสุขภาพของตนเองในสิ่งที่เห็นว่าดีและเหมาะสม เลือกตัดสินใจและแสดงออกเพื่อคงไว้ซึ่งการปรับตัวได้ (Roy & Andrews, 1991) อีกทั้งการมีเนื้อหาเกี่ยวกับการมีประจำเดือนในหนังสือเรียน วิชาเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต หมวดสุขภาพกายและจิต ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งกล่าวถึงการมีประจำเดือนว่า เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงของร่างกายตามธรรมชาติ อาจมีอาการหน้าอกตึง อารมณ์หงุดหงิดง่าย ปวดท้องและปวดบั้นเอว พร้อมทั้งแนะนำการใช้ผ้าอนามัยโดยให้อ่านคำแนะนำข้างกล่องผ้าอนามัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535) หลังจากนั้นจะมีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการมีประจำเดือนอีกครั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิชาพลานามัย กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น กลไกการเกิดประจำเดือน การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจและการปรับตัวของวัยรุ่น (ธงชัย ทวิชาชาติและวิชัย วรรณรัตน์, 2535) แหล่งข้อมูลเหล่านี้เป็น

การเสริมแรงทางบวกและการเรียนรู้ให้กลุ่มประชากรมีพฤติกรรมการแสดงออกอยู่ในระดับสูง ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรมีความรู้เกี่ยวกับประจำเดือน ร้อยละ 82.75 (ตารางที่ 3) ส่วนใหญ่ได้รับจากมารดา ร้อยละ 67.95 (ตารางที่ 3) และเมื่อมีประจำเดือนครั้งแรก มารดาเป็นบุคคลที่ให้ความรู้และคอยช่วยเหลือ คล้ายคลึงกับผลการศึกษาหลายการศึกษาพบว่า ผู้หญิงส่วนใหญ่เรียนรู้การมีประจำเดือนมาจากมารดาของตนเอง (Andrews, 1985; Heven & Swenson, 1986; Whisnant & Zegan, 1975) เนื่องจากมารดาเป็นบุคคลซึ่งใกล้ชิด มีความสำคัญในการถ่ายทอดประสบการณ์ และการเรียนรู้บทบาทของความเป็นผู้หญิงมากที่สุด จากความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับประจำเดือนและมีแหล่งให้ความช่วยเหลือเมื่อมีประจำเดือนครั้งแรกถือเป็นการเตรียมความพร้อมในการมีประจำเดือน กลุ่มประชากรร้อยละ 50.35 (ตารางที่ 3) คิดว่าตนเองมีความรู้เพียงพอเกี่ยวกับการมีประจำเดือน การมีความรู้เพียงพอส่งผลให้มีการปรับตัวดี คล้ายคลึงกับการศึกษาของเหวินลี่ (Wenli, 1996) เรื่อง การปรับตัวในการมีประจำเดือนครั้งแรกของวัยรุ่นจีน พบว่า หญิงวัยรุ่นที่รับรู้ว่าตนได้รับการเตรียมพร้อมสำหรับการมีประจำเดือนครั้งแรกมีการปรับตัวดีกว่ากลุ่มที่รับรู้ว่าตนไม่ได้รับการเตรียมตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีประจำเดือนครั้งแรกอยู่ในช่วงอายุเหมาะสม คือ 12 – 13 ปี อายุเฉลี่ยเท่ากับ 12.85 ปี (ตารางที่ 2) เนื่องมาจากกลุ่มประชากร ร้อยละ 76.76 มีการเจริญเติบโตเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานอยู่ในเกณฑ์ปกติ (ตาราง ที่ 4) คือ ส่วนสูงและน้ำหนักตัวก่อนมีประจำเดือนครั้งแรกอยู่ในช่วงเปอร์เซนไทล์ที่ 10 และเปอร์เซนไทล์ที่ 90 (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2530) ใกล้เคียงกับการศึกษาอายุในการมีประจำเดือนครั้งแรกและวุฒิภาวะทางเพศของผู้หญิงไทย พบว่า อายุเฉลี่ยของผู้หญิงไทยเมื่อมีประจำเดือนครั้งแรกประมาณ 12 ปี (สร้อย อนุสรณ์ธีรกุล, สุชาดา สุวรรณคำ และพร้อมจิตร ห่อนบุญเหม, 2538; Piyanant et al., 1997; Chompootaweep, Tankeyoon, Poomsuwan, Yamarat & Dusitsin, 1997) การมีประจำเดือนครั้งแรกในช่วงเวลาใกล้เคียงกับกลุ่มเพื่อน ทำให้เกิดการเปรียบเทียบความเป็นสาวระหว่างตนเองกับผู้อื่น (Dashiff, 1986) การเข้าสู่วัยสาวพร้อมกับเพื่อนคนอื่นๆ ทำให้ผู้หญิงรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเองไปในทางบวก (Brooks – Gunn & Ruble, 1982) เอาใจใส่ตนเอง สนใจเรียนรู้บทบาทของความเป็นผู้หญิง อยากทำสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเองและอยากให้ผู้อื่นยอมรับว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่แล้ว (Dashiff, 1986; Morse & Doan, 1987; Ruble & Brooks-Gunn, 1982)

สรุปได้ว่า กลุ่มประชากรคะแนนการปรับตัวโดยรวมอยู่ในระดับสูง เนื่องจากการได้รับความรู้เพื่อเตรียมพร้อมต่อการมีประจำเดือนครั้งแรก มีการช่วยเหลือสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง ทำให้การรับรู้ต่อการมีประจำเดือนครั้งแรกเป็นไปในทางบวก และมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง

สมบูรณ์ มีการเจริญเติบโตตามเกณฑ์มาตรฐาน จึงส่งผลให้มีพฤติกรรมการปรับตัวโดยรวมต่อการมีประจำเดือนครั้งแรกของกลุ่มประชากรเป็นไปอย่างเหมาะสม

ส่วนที่ 2 การปรับตัวรายด้านต่อการมีประจำเดือนครั้งแรกของนักเรียนหญิง

การปรับตัวของนักเรียนหญิงต่อการมีประจำเดือนครั้งแรกรายด้าน แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ คือ ด้านสรีรวิทยา ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่และด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การอภิปรายผลแยกอภิปรายทีละด้าน ดังนี้

การปรับตัวด้านสรีรวิทยา

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีการปรับตัวด้านสรีรวิทยาอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 68.3 (ตารางที่ 6) หมายความว่า กลุ่มประชากรมีการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางด้านสรีรวิทยาอยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจากกลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีอาการไม่สุขสบายต่างๆเกิดขึ้นน้อยมาก ทำให้กลุ่มประชากรสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความไม่สุขสบายที่เกิดขึ้นได้โดยการได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อมีประจำเดือนครั้งแรก เนื่องจากกลุ่มประชากรส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับประจำเดือนและมีการเรียนในหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา การได้รับข้อมูลเป็นกระบวนการหนึ่งของกลไกการตอบสนองที่เกิดจากประสบการณ์ทางจิตสังคมซึ่งบุคคลใช้เพื่อการปรับตัว เมื่อบุคคลมีการรับรู้ที่ดี มีการเรียนรู้ก็จะนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจและตอบสนองออกมาเป็นพฤติกรรมที่ดีและเหมาะสม (Roy & Andrews, 1991)

ถึงแม้ว่ากลุ่มประชากรบางคนมีอาการปวดเกร็งท้อง อ่อนเพลีย นอนหลับๆตื่นๆในตอนกลางคืน และคลื่นไส้/อาเจียนขณะมีประจำเดือนครั้งแรก แต่กลุ่มประชากรสามารถจัดการกับความไม่สุขสบายเหล่านี้ได้ จึงทำให้การปรับตัวเหมาะสม นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มสุราและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ทำให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ การที่ร่างกายมีการเจริญเติบโตอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานนั้น ทำให้การสร้างเม็ดเลือดแดงและการนำออกซิเจนไปเลี้ยงส่วนต่างๆของร่างกายมีประสิทธิภาพ ไม่มีภาวะซีด ซึ่งการมีประจำเดือนแต่ละครั้งนั้น ร่างกายไม่ควรสูญเสียเลือดจากการมีประจำเดือนเกิน 80 ลูกบาศก์เซนติเมตร (Pillitterri, 1999) อีกทั้งเมื่อมีประจำเดือนครั้งแรก กลุ่มประชากรรับประทานอาหารที่มีธาตุเหล็กสูงบางครั้งถึงบ่อยครั้งเป็นส่วนใหญ่ จึงมีส่วนทำให้ภาวะโภชนาการปกติ การคงไว้ซึ่ง

กิจกรรมที่ผ่อนคลายอยู่เสมอ เช่น การดูโทรทัศน์ การฟังดนตรี หรือการทำงานอดิเรกที่ตนชื่นชอบ เป็นต้น ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันตามปกติ เป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ปรับตัวได้ ทำให้การมีประจำเดือนครั้งแรกไม่ได้ดุกคามหรือเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเครียด อีกส่วนหนึ่งอธิบายได้ว่าผู้หญิงไม่วิตกกังวลต่อสิ่งที่เกิดขึ้น และไม่รู้สึกว่าตนถูกจำกัดกิจกรรมหรือพฤติกรรม เพราะจากการศึกษานี้พบว่า กลุ่มประชากรเพียงส่วนน้อยที่ไม่ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น สระผม ปลูกต้นไม้ หรือเล่นกีฬา เป็นต้น แตกต่างกับการศึกษาของรูเบิลและบรู๊คส์กัน(Ruble & Brooks-Gunn, 1982) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาไม่สามารถทำกิจกรรมได้อย่างน้อย 1 อย่าง ร้อยละ 45

การปรับตัวเพื่อคงไว้ซึ่งความสมดุลของร่างกายอีกอย่างหนึ่งในผู้หญิงที่มีประจำเดือนครั้งแรกคือ การดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล พฤติกรรมอนามัยเป็นเรื่องสำคัญ (Woods, 1995) กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ใช้ผ้าอนามัยในการป้องกันการเปรอะเปื้อน เนื่องจากในปัจจุบันการใช้ผลิตภัณฑ์เหล่านี้เพิ่มความสะดวกสบาย ลดความวิตกกังวล และซื้อหาได้ง่ายถือเป็นเรื่องปกติในสังคมซึ่งมีการยอมรับและพูดคุยในเรื่องนี้กว้างขวางขึ้น รวมถึงสื่อต่างๆที่นำเรื่องของการดูแลสุขภาพอนามัยมาเป็นธุรกิจการค้าโดยบริษัทเอกชน ผู้ผลิตผ้าอนามัยได้สอดแทรกเรื่องราวของการมีประจำเดือนไว้ ซึ่งบริษัทเหล่านี้จะมีอิทธิพลสูงในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทั้งในแง่ของการประชาสัมพันธ์ตามโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ นิตยสารต่างๆ รวมทั้งการจัดจำหน่ายในห้างสรรพสินค้าทั่วไป อีกทั้งการนำนักแสดง ดารา นักร้องที่มีชื่อเสียงมาโฆษณา เรียกร้อง ชักชวนให้มาใช้ผ้าอนามัย ถึงแม้ไม่เจาะจงแต่ถือเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้กลุ่มประชากรที่ศึกษาใช้ผ้าอนามัยมากขึ้น การรักษาความสะอาดของร่างกายโดยใช้ผ้าอนามัยและการล้างทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธ์ทุกครั้งหลังการขับถ่ายของกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ ถือเป็นการปรับตัวที่เหมาะสมเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสมดุลทางด้านร่างกาย

นอกจากนี้กลุ่มประชากรไม่เคยรับประทานยาแก้ปวดและไม่เคยใช้กระเป๋าน้ำร้อนประคบเพื่อบรรเทาอาการปวดประจำเดือนเลยนั้น อาจเนื่องจากกลุ่มประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีอาการปวดประจำเดือนหรือมีอาการเพียงเล็กน้อย การปล่อยให้อาการหายไปเองหรือการนอนพักก็เพียงพอต่อการบรรเทาอาการไม่จำเป็นต้องรับประทานยาหรือใช้กระเป๋าน้ำร้อนประคบ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มประชากรสามารถเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 77.5 (ตารางที่ 6) หมายความว่า กลุ่มประชากรมีการปรับตัวเพื่อรักษาความมั่นคงทางด้านอัตมโนทัศน์อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากกลุ่มประชากรปรับตัวเหมาะสมรับรู้ว่าการมีประจำเดือนครั้งแรกเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ อาการต่างๆที่เกิดขึ้นเป็นอาการปกติ รวมทั้งคิดว่าการมีประจำเดือนไม่ใช่เป็นการเจ็บป่วยแต่อย่างใด และไม่คิดว่าการมีประจำเดือนเป็นสิ่งไม่ยุติธรรมสำหรับเพศหญิง ส่วนน้อยมีความรู้สึกไม่สุขสบายขณะมีประจำเดือน แต่สามารถจัดการความไม่สุขสบายที่เกิดขึ้นได้

ในขณะเดียวกันยังคงมีการปรับตัวไม่เหมาะสมหลายประการ ได้แก่ ไม่สามารถอธิบายกายวิภาคภายในร่างกายของตนเองและการมีรอบเดือนได้ และไม่ทราบว่าตนเองสามารถตั้งครรภ์ได้ หากมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามเมื่อมีประจำเดือนครั้งแรก อาจเนื่องจากกลุ่มประชากรร้อยละ 67.25 (ตารางที่ 2) มีอายุ 12- 3 ปี ซึ่งเป็นวัยรุ่นตอนต้นหรือเพิ่งเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น (ประยูรศรี มณีสร, 2532) สิ่งสำคัญในการพัฒนาด้านสติปัญญาของวัยรุ่นที่เปลี่ยนแปลงจากการคิดของเด็กคือ การพัฒนา การรู้คิดจากเชิงรูปธรรมมาเป็นนามธรรม กล่าวคือ วัยรุ่นจะกลายเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผลจากการตั้งสมมุติฐานต่างๆ สามารถพิจารณาสิ่งที่อาจเป็นไปได้เท่าๆกับพิจารณาเรื่องที่เป็นจริงและเป็นทางรูปธรรม (จรรยา สุวรรณฑัต, 2533) ในช่วงอายุนี้พัฒนาการด้านสติปัญญายังเจริญไม่เต็มที่จึงไม่สามารถคิดอย่างเป็นนามธรรมหรือวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีคะแนนการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ส่วนตนอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ รู้สึกกลัวเพราะไม่ทราบว่าเกิดอะไรขึ้นกับตนเอง ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองลดลง สับสน เบื่อหน่าย อารมณ์เสีย วิตกกังวล ไม่พอใจ อาย และถ้าเป็นไปได้ไม่อยากมีประจำเดือน แสดงว่า กลุ่มประชากรมีการปรับตัวไม่เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทันทีทันใด โดยไม่มีอาการเตือนล่วงหน้า (Greif & Ulman, 1982; Whisnant et al, 1975) รวมทั้งความรู้สึกมีคุณค่าของตนเองลดลง อาจเนื่องจากกลุ่มประชากรมีความรู้เกี่ยวกับประจำเดือนไม่เพียงพอถึงร้อยละ 49.65 (ตารางที่ 3) ทำให้ความรู้ ความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่เพียงพอ เช่นเดียวกับการศึกษาของวิสแนนท์และซีแกน (Whisnant & Zegan, 1975) เรื่อง ทัศนคติต่อการมีประจำเดือนครั้งแรกในผู้หญิงชนชั้นกลางผิวขาวก่อนมีประจำเดือนครั้งแรกจำนวน 10 คน และ 15 คนหลังมีประจำเดือนครั้งแรก ผลการศึกษาพบว่า ผู้หญิงที่มีประจำเดือนครั้งแรกแล้วรู้สึกตกใจและรำคาญต่อการมีประจำเดือน ส่วนใหญ่ไม่สามารถอธิบายกายวิภาคภายในร่างกายของตนเองและรอบประจำเดือนได้ เนื่องมาจากการปฏิเสธของวัฒนธรรมต่อการให้ความสำคัญของการมีประจำเดือน

ครั้งแรกส่งผลให้เกิดการปรับตัวไม่เหมาะสม และการศึกษาของคลาร์กและรูเบิล (Clarke & Ruble, 1978) ศึกษา ทัศนคติต่อการมีประจำเดือนครั้งแรกของผู้หญิงและผู้ชายจำนวน 54 คน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงที่มีประจำเดือนครั้งแรกมีแนวโน้มไม่ชอบการมีประจำเดือนมากกว่าผู้หญิงที่ยังไม่มีประจำเดือน ทัศนคติของผู้หญิงชี้ให้เห็นถึงความรู้สึกสองฝักสองฝ่ายหรือปฏิริยาหลายๆอย่างต่อการมีรอบประจำเดือน ร้อยละ 50 ของผู้หญิงรู้สึกกังวลถึงแม้จะรู้ว่าตนเองต้องมีประจำเดือน ผู้หญิงส่วนใหญ่รู้สึกไม่สะดวกใจในการพูดคุยเกี่ยวกับการมีประจำเดือนครั้งแรก มีความรู้สึกกลัว ขาดความมั่นคงในจิตใจ และเขินอายต่อการแสวงหาความช่วยเหลือซึ่งถือว่าเป็นเรื่องปกติ หากผู้หญิงปรับตัวได้เหมาะสมจะไม่เกิดความรู้สึกท้อแท้และหมดหวัง ทั้งยังมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า กลุ่มประชากรมีการปรับตัวไม่เหมาะสมและเหมาะสมในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน จึงส่งผลให้การปรับตัวต่อการมีประจำเดือนครั้งแรกด้านอัตมโนทัศน์อยู่ในระดับปานกลาง

การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 89.8 (ตารางที่ 6) หมายความว่า การแสดงบทบาทของผู้หญิงในการศึกษาครั้งนี้เป็นการกระทำตามหน้าที่ที่สังคมคาดหมายและคาดหวังไว้ ซึ่งรอย (Roy & Andrews, 1991) กล่าวว่า การแสดงบทบาทเป็นการกระทำตามหน้าที่ที่สังคมคาดหมาย การกระทำนี้ขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ของบุคคลกับผู้อื่นในสถานการณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีบทบาทของตนตามหน้าที่ที่ถือว่าเหมาะสม จากการศึกษา กลุ่มประชากรมีพฤติกรรมการแสดงออกในการทำหน้าที่ทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิอยู่ในระดับสูง เหมาะสมตามบทบาทที่ดำรงอยู่ แสดงว่ากลุ่มประชากรช่วยเหลือครอบครัวทำงานบ้านตามปกติ ไม่ขาดเรียน เข้าเรียนวิชาพละศึกษา และออกกำลังกายตอนเช้าก่อนเข้าเรียน มีสมาธิในการเรียน ทำการบ้านส่งอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งเล่นกับเพื่อนตามปกติทั้งเพื่อนผู้หญิงด้วยกันและเพื่อนต่างเพศ รวมถึงเข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมต่างๆที่ตนเองเป็นสมาชิก การที่จะแสดงออกตามบทบาทได้เหมาะสมนั้น องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การมีเจตคติที่ดีต่อบทบาทหน้าที่ของตนในขณะนั้น การที่กลุ่มประชากรมีพฤติกรรมการแสดงออกตามบทบาทได้เหมาะสม เป็นผลมาจากการที่สามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงสถานภาพที่เกิดขึ้นกับตนเอง ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และคิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นเหตุการณ์ตามปกติที่เกิดตามพัฒนาการของชีวิต หากสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งเหล่านี้ได้เหมาะสม ความรู้สึกที่ดีต่อบทบาทใหม่ย่อมทำให้การดำรงบทบาทเป็นไปอย่างราบรื่น

มีผลสำเร็จ ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง เช่น ครอบครัว เพื่อนฝูง เป็นต้น นอกจากนี้ การมีพฤติกรรมการปรับตัวเหมาะสมทำให้มีการควบคุมอารมณ์ได้ดี มีพฤติกรรมด้านเพศสัมพันธ์ในเวลาอันควรและปลอดภัย (Andrews, 1985)

การปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีคะแนนการปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 54.6 (ตารางที่ 6) หมายความว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มประชากรที่ศึกษามีพฤติกรรมการรับและการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสม แสดงว่า กลุ่มประชากรที่ศึกษาสามารถพูดคุยและปรึกษาใครก็ได้ไม่ว่าจะเป็นบิดา มารดา ครู เพื่อน ญาติพี่น้อง จากข้อมูลส่วนบุคคลที่พบว่าเมื่อมีประจำเดือนครั้งแรกได้รับความช่วยเหลือจากมารดา คิดเป็นร้อยละ 72.54 (ตารางที่ 3) คล้ายคลึงกับการศึกษาอื่นๆที่พบว่า ผู้หญิงที่เริ่มมีประจำเดือนครั้งแรกจะพึ่งพาบุคคลใกล้ชิดเพิ่มมากขึ้น เช่น มารดา บุคคลในครอบครัว ครูหรือเพื่อน เป็นต้น (Andrews, 1985; Heven & Swenson, 1986; Whisnant & Zegan, 1975) หรือจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่างๆ ได้แก่ หนังสือเรียน แผ่นพับ/เอกสาร หนังสืออ่านเล่น วิทยุ/โทรทัศน์ เป็นต้น (ตารางที่ 3) เช่นเดียวกับการศึกษาของมอร์สและโดแอน(Morse & Doan, 1987) ศึกษาถึงความรู้สึกต่อการมีประจำเดือนในผู้หญิงผิวขาว พบว่าผู้หญิงจะคำนึงถึงการได้รับการสนับสนุนจากมารดาหรือพี่สาวเป็นสิ่งสำคัญและใช้วิธีการเรียนรู้เรื่องการมีประจำเดือนด้วยตนเองจากเพื่อนวัยเดียวกัน หรือจากหนังสือและเอกสาร แผ่นพับต่างๆ นอกจากนี้การได้รับความรู้ในชั้นเรียน การได้รับความรู้จากการอบรมต่างๆ เช่น อบรมยุวกาชาด-เนตรนารี หรือกลุ่มวัยรุ่นที่มีความสนใจตรงกัน มีการจัดกลุ่มเพื่อพูดคุยและให้ความรู้เกี่ยวกับประจำเดือน ทำให้รู้สึกว่าตนเองเหมือนกับผู้หญิงคนอื่น การรวมกลุ่มระหว่างเพื่อนสนิทเพศเดียวกันและการได้รับการยอมรับนับถือระหว่างเพื่อนในกลุ่มทำให้ตนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามลักษณะพัฒนาการของผู้หญิงที่เริ่มเข้าสู่วัยรุ่น (จงกลณี ตุ้ยเจริญ, 2541) การที่ได้พูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ทำให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้คำปรึกษาและคอยให้ความช่วยเหลือเมื่อบุคคลในกลุ่มมีปัญหา เป็นผลให้พฤติกรรมการพึ่งพาตนเองและพึ่งพาผู้อื่นเป็นไปอย่างเหมาะสม

ปัจจุบันการพูดคุยเกี่ยวกับการมีประจำเดือนถือว่าเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้น เนื่องจากการศึกษาที่สูงและกว้างขวางขึ้น ทำให้ความเชื่อและค่านิยมเก่าๆที่เป็นข้อห้ามของประจำเดือนที่ไม่สามารถอธิบายได้ถูกลืมเลือนไป ผู้หญิงในยุคปัจจุบันสามารถเข้าถึงสื่อหลายๆประเภทได้โดยง่าย

การหาแหล่งข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้จึงไม่ใช่เรื่องยาก ยิ่งเรื่องเหล่านี้ไม่ได้ถือว่าเป็นเรื่องลับ การให้ข้อมูลกับผู้อื่นและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเองแก่ผู้อื่นจึงเป็นสิ่งที่กลุ่มประชากรที่ศึกษากระทำได้ เห็นได้ว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่ขอความช่วยเหลือจากมารดา/พี่สาวหรือบุคคลที่ตนเองไว้ใจ ได้รับความรู้เกี่ยวกับประจำเดือนจากแหล่งต่างๆ พึงพอใจกับการเอาใจใส่ดูแลจากมราดา บิดา ญาติ หรือครู รวมทั้งยังคงทำกิจกรรมร่วมกับบิดา/พี่ชาย/น้องชายตามปกติ นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อมีปัญหาสงสัยเกี่ยวกับการมีประจำเดือนกลุ่มประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่จะไม่เก็บไว้เพียงลำพังและไม่รู้สึกอึดอัดที่จะให้คำแนะนำเกี่ยวกับการมีประจำเดือนแก่ผู้อื่น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการที่กลุ่มประชากรมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ รู้สึกว่าตนเองไม่มีความแตกต่างจากผู้อื่น รู้สึกมีคุณค่าในตนเองที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ ยอมรับความช่วยเหลือจากบุคคลใกล้ชิดหรือผู้ที่ไว้ใจเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาได้จากการได้รับคำปรึกษาและการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Chiang Mai University